

Kafkasya'da Yeni Şekillenmeler

Yunus ZEYREK

Kafkasya, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra 1990'lı yıllarda hayli çalkandı ve duruldu. Bu çalkantıların sebepleri ortadan kalkmış olmadığından her an bir hareketlenme beklenmekteydi. Beklenen hareketin çakmağı, ağustosta Gürcistan tarafından çakıldı.

Gürcistan, kendisine bağlı özerk bölge olduğu hâlde bağımsızlık ilân eden Güney Osetya'da hakimiyetini yeniden tesis etmek amacıyla 8 Ağustos sabahı tankla, topla harekete geçti. Bölgede barış gücü bulduran Rusya, olaya seyirci kalmadı ve Gürcistan'ın bu hareketini bir fırsat bilerek bütün gücüyle bu ülkeye yüklendi. Beş gün sonra Rus topçusu Tiflişe 25 km mesafede mevzilendi. Gürcü şehir ve limanları tahrip edildi. En az bin kişi hayatını kaybetti. Binlerce insan yalınayak yollara düştü; yurdunu yuvasını terk etti.

Mesele kısaca şöyledir: Bilinen Rus yayılcılığı, kendi kendi emperyal amaçları uğruna, aynı dil, din ve kültüre mensup toplulukları parça parça etti. Türkistan coğrafyası sun'i olarak parçalandı; Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan devletleri kuruldu. İdil-Ural bölgesi Tataristan, Başkurdistan, Çuvaşistan, Mari, Udmurt ve Mordova şeklinde bölündü. Sibirya öyle... Kafkasyada Ermenistan ve Gürcistan adeta kayırıldı. Zengezor arazisi Azerbaycan'dan alınarak Ermenistan'a verildi ve Azerbaycan toprakları birbirinden koparılmış iki yakaya ayrıldı. Karabağ ve Nahçıvan özerk bölge ucubeleri icat edildi. Diğer taraftan akraba bile olmayan topluluklar akıl almaz şekilde kimi yerde bölündü, kimi yerde de birleştirildi! Abhazya ve Osetya bu cümledendir.

Abhaz diyor ki, "Dil, soy ve kültür bakımından benim Gürcü'yle bir alâkam yok! Benim kök ve akrabalarım Kuzey Kafkasyada. Tarihî yolculuğum da buna şahit! Ne var ki 1864'ten itibaren Ruslar bölge nüfusunu tehcir etti, boş kalan topraklarım işgal edildi ve kendi yurdunda azınlık durumuna düşürüldüm. 1922'de SSCB'yi meydana getiren cumhuriyetlerden biriydik. Stalin dönemi, felâketimiz oldu. Bu dönemde Abhazya Gürcistan'ın bir parçası hâline getirildi; Abhazlar da bir Gürcü kolu sayıldı (1931)!"

O dönemde Osetya da kuzey ve güney olarak ikiye bölündü; kuzeyi Rusya'ya, güneyi de Gürcistan'a bağlandı. Yani bölgenin adeta ciğerine el atıldı.

1990'lı yılların başı, SSCB'nin çözüldüğü dönemdir. Bu dönemde SSCB içindeki cumhuriyetler birer birer bağımsızlık ilân ettiler. Gürcistan, SSCB anayasasından çıkarak bağımsız olunca Abhazya da bağımsızlık arzusunu açıkça dile getirdi. Derken Güney Osetya, Gürcistan'dan ayrılarak Kuzey Osetya ile birleşme kararını açıkladı. Gürcistan, bu kararları tanımadı, hatta özerkliği bile kaldırarak buraları doğrudan Tiflişe bağlamaya kalkıştı. Adı geçen bölgeler, Gürcistan tanımaya da fiilî bir durumla Gürcistan'dan koptular. Bugüne kadar bu fiilî durum devam etmekteydi. Tabii bu arada Rusya, bir taraftan Abhaz ve Osetlere arka çıkarken bir taraftan da bölge halkına Rus pasaportu veriyordu.

Gürcistan, bağımsızlık döneminde bir türlü istikrara kavuşamadı. Gamsahurdia ile başlayan karışıklıklar Şevardnadze ile devam etti. Nihayet 2003 yılında ABD rüzgârının eseri olan "Gül Devrimi" ile Saakaşvili yönetimi iş başına geldi. Ama iç siyasette daima bu özerk bölgelerin yeniden ele geçirilmesi öne çıktı.

Rusya, Balkanlar ve Doğu Avrupa'da ABD ve Avrupa karşısında çok mevzi kaybetti. Bu mevzilerin en sonuncusu Kosova'nın bağımsızlığıydı. Bunu rövanşlı Kafkasyada alınmalıydı. İşte Kafkasyada yeniden kendini gösteren Rus yürüyüşü bundan ibarettir.

Son yıllarda Kafkasyada ABD siyaseti paralelinde Türkiye de Gürcistan'a sonsuz destek verdi. Gürcistan, Türkiye ile Türk Dünyası arasında bulunmanın avantajıyla hiç taş atmadan ve kolu yorulmadan akıl almaz kazançlar elde etti. Bakü-Ceyhan petrol ve gaz boru hatlarıyla Bakü-Kars demiryolu hattı bu ülkeden geçiyor. Bu sebeple kesenin ağzı Gürcistan'a her zaman cömertçe açıldı! Askerini eğitme, bu askerleri giydirme, askerî üslerini onarma, silâh verme vs... Tabii ki "Gürcistan'ın toprak bütünlüğü!" her yerde dilden düşmeyen söz oldu!

**Stalin'in zulüm,
kan ve göz yaşı
üzerine
bina ettiği
yapılanmalara
kutsal çizgiler
gözüyle
bakabilir miyiz?**

Elbette komşumuz Gürcistan'ın ülke bütünlüğü, kalkınması ve saadeti, bizim de gönülden temennimizdir. Lâkin başkalarının canını acıtan birtakım gönülsüz oluşumlar, bu temenninin dışında kalmalı değil midir? Stalin'in zulüm, kan ve göz yaşı üzerine bina ettiği yapılanmalara kutsal çizgiler gözüyle bakabilir miyiz?

Diğer taraftan Gürcistan, hiçbir konuda Türkiye'nin hatırını saymamıştır. Ahıska Türkleri hâlâ sürgünde yaşamak zorunda kalmışlarsa, bunun sorumlusu kimdir? Çeçen, İnguş gibi Stalin kurbanı topluluklar, onun cehenneme gitmesinden hemen sonra memleketlerine döndükleri hâlde Ahıskalılar neden dönememişlerdir?

Gürcistan, Avrupa Konseyi'nin baskısıyla yaralı bereli bir dönüş kanunu çıkarmış olmakla beraber, bu halkın Ahıska'ya dönememesi için elinden geleni yapmaktadır. Gürcü yazar çizer takımı, Tıpkı Ermenistan gibi 1921-Kars ve Moskova Antlaşmalarıyla çizilen bugünkü sınırı kabul etmemekte, Ardahan ve Artvin'in Gürcistan'a ait olduğunu açıkça telaffuz etmektedirler. Hatta bunu yerli maşalarına da söyletmektedirler.

Unutmamalı ki Türkiye'de bu ülkenin temelini alın teri ve kan akıtanlar arasında Abhaz ve Osetler de vardır. İlk Dışişleri Bakanı Bekir Sami Beyle Rauf Orbay isimlerini hatırlayınız. Gürcistan ise hiç alâkası olmayan Acara muhacirleri arasında bir Gürcülük fitnesi yeşertmenin peşindedir. Gürcistan'ın Ankara Büyükelçisi ve Türkiye'ye gelen Gürcü devlet adamlarının İnegöl köylerinde ne aradıklarını kaç kişi biliyor?

Saakaşvili, Moskova ve Kars Antlaşmalarıyla özerk statü verilen Müslüman Acaristan Cumhuriyeti'nin bu statüsünü fiilen kaldırmış, halkını Hristiyanlaştırma ameliyesine de hız vermiştir.

Bugün savaştığı, hatta savaşamayıp önünden kaçtığı Rusları, ilk defa Kafkasya coğrafyasına davetle ve alkışlarla getiren Gürcü Kralı Erekle'dir (1883). O zaman Gürcistan, resmen ve fiilen Rusya'nın hakimiyetini kabul etti ve bir Rus eyaleti hâline geldi. Tiflis, Anadolu'ya saldıran Rus ordularının karargâhı oldu. O tarihten sonra Kafkasya'da cereyan eden Türk-Rus muharebelerini yeniden okuyalım! En kanlı olanları: 1828, 1878 (93 Harbi) ve 1915 (Sarıkamış felâketi)... Bu savaşlarda Türk milletinin çektiği acıları ve kayıpları hesap edelim...

Son gelişmeler ışığında, Abhaz ve Oset bölgelerinin, artık Stalin çizgisinde kalmayacakları anlaşılmaktadır. Bu şekillenmenin Rusya Federasyonu içindeki huzursuz bölgelere, meselâ Tataristan ve Çeçenistan'a nasıl yansıtacağı merak konusudur.

Gürcistan'a dost tavsiyemiz şu olabilir: Kendi nüfusuna fazlasıyla yetecek olan bu ülkeyi muhtelif aralıklarla kan ve gözyaşına boğmanın bir faydası yok. Tiflis yönetimi, dünyanın en gözde bölgelerinden birini teşkil eden bu coğrafyayı, Avrasya İsviçresi yapma çabasına girmeli. Bunun için bütün şartlar hazır. Akan suları yokuşa çevirmenin bir anlamı yok! Dileğimiz, bölge barışının yeniden temini için Gürcistan'ın, tarih huzurunda akıl ve mantıkla hareket etmesidir.

Türkiye, doğuya giden yolu Gürcistan'dan geçiyor diye, bunca şımarıklığa tahammül edemez. Zira onların batıya giden yolu da Türkiye'den geçmektedir. Türkiye-Gürcistan dostluğu, romantik plândan realist plâna aktarılmalıdır. Bu arada Ahıska'nın sürgün ahalisi, hiçbir cambazlıkla karışılmadan salimen yurtlarına dönebilmeli ve bu tarihi vatanlarında kendi hayatlarını kurabilmelidir.

Bize göre Gürcistan'la dostluğumuz ve komşuluğumuzun temel şartı budur

